

„Mindig többet akarjon az ember”*

DR. JÓZSÁNÉ DR. PÁPAY ILONA

A sérült gyermeknek is joga van az emberi méltóságát biztosító, a közösségi életben való tevékeny részvételét lehetővé tevő teljes és tisztességes életet élnie. Köztudott tény, hogy alapfokú képzésük nagyjából speciális iskolákban történik. Ahhoz, hogy egy fogyatékos gyermek kellő önbizalommal, edzett akaráttal és megfelelő kompenzációs készséggel lépjen az épek közösségébe, az egész társadalom nagyobb megértésére, fokozottabb erkölcsi, anyagi támogatására van szükség.

Ebben a folyamatban rendkívül nagy felelőssége, befolyásoló szerepe van az iskolának, persze nem mellékes maga a gyermek sem. A beilleszkedés érdekében végzett felkészítő munkáról így fogalmazott egyik volt növendékünk: „Nagyon fontos, hogy a diákok önállóságát és önbizalmát fokozzák és erősítsék, el kell hitetni mindenkivel, hogy nem létezik beskatulyázás. Mindig többet akarjon az ember!”

I. Beiskolázás a 8. osztály befejezésekor

Iskolánkban gyengénlátó, ép értelmű tankötelesek kapnak alapfokú oktatást. A 8. osztály befejezése után teljes értékű általános iskolai bizonyítvány birtokába jutnak. Pályairányításuk, pályaválasztásuk előkészítése a szemésorvos és a pedagógusok feladata elsősorban. Ezt segítette a 20 év alatt a 14 félé szakkör, a 16 félé alsós és 12 félé felsős klubfoglalkozás, valamint 1988-tól a fakultáció is.

1972-1992-ig 378 növendék végzett nálunk. Közülük a 8. osztály befejezésekor középfokú oktatási intézménybe felvettek 309 (81,8%) tanulót. (1. sz. melléklet)

Gimnáziumba 96, szakközépiskolába 29, szakmunkásképzőbe illetve szakiskolába 184 főt.

Nem tanult tovább 69 (18,2%) fő.

Szakközépiskolák közül leginkább elérhető volt a közgazdasági (8 fő), kereskedelmi (6 fő), egészségügyi (5 fő) és mezőgazdasági.

Szaktájak közül nagyszámban választották: az állattenyésztő (34 fő), eladó (26 fő), növénytermesztő (22 fő), könyvkötő (21 fő), kárpitos (13 fő), sütő (9 fő), padlóburkoló (5 fő) szakmát.

* A dr. Kettesy Aladár Általános Iskola és Diákotthon 20 éves évfordulóján (Debrecenben, 1992. szeptember 25-én) elhangzott előadás

II. Általános helyzetkép az életutakról

A 20 éves évfordulón szeretnénk volna megismerni végzett növendékeink sorsának alakulását.

Kérdőívet küldtünk mindenki részére 1992 januárjában. A 360-ból 213 (59,2%) érkezett vissza kitöltve.

1. Foglalkoztatottság (2. sz. melléklet)

Tanul:	44	(20,6%) fő
Munkaviszonya van:	104	(48,8%) főnek
Nincs munkaviszonya:	24	(11,3%) főnek
Rokkantt nyugdíjas:	34	(16,0%) fő
Meghalt:	7	(3,3%) fő
Összesen:	213	(100,0%) fő

(Megjegyzem, hogy a visszaérkezett adatokat átlagértékűnek tekinthetjük. Közülük a jelzett időpontig továbbtanult 83,1%, a teljeskörű beiskolázás szerint 81,8%.)

2. Helytállás az iskolában

a. Tanulmányi átlagod a középfokú iskolában az általános iskolaihoz viszonyítva javult, változatlan maradt vagy rosszabb lett?

Javult 26,6%-nak, változatlan maradt 45,6%-nak, rosszabb lett 27,8%-nak.

b. Befejezted-e a választott középfokú iskolát?

Befejezte 64,9%, most is jár 19,0%, abbahagyta 16,1%.

(A 28-ból már az első évben kimaradt 23 fő.)

A lemorzsolódás oka látásromlás (11), gyenge tanulmányi eredmény (6), családi ok (3) stb.

c. Később jelentkezél-e másik iskolába?

Jelentkezett 47 fő; ebből középfokú intézménybe 29-en, felsőfokúba 18-an nyertek felvételt.

d. Milyen végzettséget szereztél?

Szakmunkásbizonyítványt	69 fő szerzett.
Érettségizett	42 fő.
Főiskolát vagy egyetemet végzett	11 fő.

A telefonalközpont-kezelői tanfolyamot iskolánkban minden 8. osztályos tanuló elvégzi 1982 óta. Két tanévben telexkezelői tanfolyamot is szerveztünk, kevesen fejezték be eredményesen. Volt növendékeink közül sokan szereztek egyéb tanfolyami végzettséget is. (Gyógymasszőr, számítógép-kezelői, targoncavezetői, kazánfűtő, gyors- és gépiró stb.)

3. Munkavégzés

a. Sikerült-e tanult szakmádban elhelyezkedni?

Igen:	79 fő
Nem:	30 fő
Részben:	9 fő.

A sikertelenség okaként a lehetőségek hiányát írták legtöbben, 6 fő nem is akart a tanult szakmájában elhelyezkedni. Négyen írták, hogy a látásromlásuk miatt nem dolgozhattak.

b. Jelenlegi munkádat mostani látásoddal hogyan tudod ellátni?

Könnyen 84-en, közepes erőfeszítéssel 41-en, nehezen 7-en.

c. Teljesítményed eléri-e munkatársaid teljesítményét?

Alacsonyabb 9-nél, azonosnak vallja 106, magasabbnak 16.

d. Tudják-e munkatársaid, hogy gyengénlátó vagy?

Igennel 130 fő, nemmel 4 fő válaszolt.

e. Hogyan fogadták?

Megértéssel 90-nél, közömbösen 38-nál, ellenérzéssel 3-nál.

III. Társadalmi beilleszkedés

a. Tanulmányaid során felkészítettek-e a társadalomba való beilleszkedésre?

Igen:	53 fő
Nem:	23 fő
Részben:	96 fő
Nem válaszolt:	41 fő.

b. Hogyan készítettek fel?

„Azzal, hogy ne tagadjam le, hanem mindig vállaljam a gyengénlátásomat.” „Úgy tekintenek, mint bárkit, de ugyanakkor megértőek.” „Az önbizalmamat, az igazi éneimet, tudásomat hozták ki belőlem.” „Azzal, hogy nyílt, jól alkalmazkodni tudó, az élet nehéz helyzetére is felkészült tanulókat nevelnek.” „Az iskola adott egy tartást, egy magatartásformát, de kissé elzártan nevelt.” „Túlzottan féltettek bennünket.”

c. Az iskola felkészítő munkájában mit tartasz szükségesnek a beilleszkedés érdekében?

Legtöbbször három dolog fogalmazódott meg: az önállóságra nevelés, a nyitottságra való törekvés és az önbizalom erősítése. Két jellemző véleményt idézek: „Több gyakorlatiasságot, nagyobb önbizalmat önteni a gyerekebe, tudatni velük, hogy ők is hasznosak és értékes emberek tudnak lenni.” „A szigorú, de emberi tanítás, ahol nemcsak a tananyagot követelik meg, hanem a tanulók saját jellegű problémáján is megpróbálnak segíteni.”

Összegzésként megállapítható:

- A gyengénlátók által választható szakmák, munkakörök száma szűkkörű. Keresni kell az egyéni mérlegelési lehetőség biztosítását a pályaaalkalmasság megállapítása során.

- A középfokú iskolákból történő lemorzsolódás csak kevéssel haladja meg az éplátók lemorzsolódását. Az elhelyezkedés nehéz, a munkahelyi kötődés megfelelőnek mondható.
- Nevelőmunkánkat a szeretetnek, megértésnek, türelemnek, a személyre szóló bánásmódnak kell jellemeznie. Nyitni kell jobban a „külvilág” felé, nagyobb önállóságra kell szoktatni növendékeinket tanulásban, közlekedésben, mindennapi ügyes-bajos dolgok elintézésében.

1. sz. melléklet

BEISKOLÁZÁS

Középfokú intézménybe felvettek 309 (81,8%) tanulót.

Ebből

gimnáziumba:	96
szakközépiskolába:	29
összesen:	125 (33,1%) főt
szakmunkásképzőbe:	
ipari:	77
mezőgazdasági:	57
élelmiszeripari:	10
kereskedelmi:	29
szakiskolába:	11
összesen:	184 (48,7%) főt.
Nem tanult tovább:	69 (18,2%) fő.

2. sz. melléklet

FOGLALKOZTATOTTSÁG

Tanul:	44 (20,6%)
Munkaviszonya van:	104 (48,8%)
Nincs munkaviszonya:	24 (11,3%)
Rokkantsági nyugdíjas:	34 (16,0%)
Meghalt:	7 (3,3%)
Összesen:	7 (3,3%)

3. sz. melléklet

VÉGZETTSÉG

szakmunkásvizsga:	69 főnek
érettségi:	42 főnek
főiskolai vagy egyetemi:	11 főnek.